

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Munere Concionandi, Exhortandi, Catechizandi - Continens non tantùm praecepta ad artem concionandi discendam accomodata, sed etiam Ideas & Conceptus practicos pro Concionibus in Festis B. V. & SS. Dedicacionis, Patrociniij, Novi Anni, Paschatis, Parasceves; item in Primitiis Sacerdotum,

...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

§. 1. Exemplar I. Quomodo directè de Dedicacione templi Concio habenda sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48347](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48347)

§. I.

Exemplar Primum.

Quomodo directè de Dedicacione Templi concio habenda sit.

Thema.

Zachæ, festinans descende, quia hodie in domo tua operet me manere, Luc. 19.

Scopus.

Ostendendum, quomodo quis Christianus Dedicacionem Spiritualem instituerè debeat.

Syllogismus principalis.

Templum Spirituale meritò pluris estimandum est, quàm materiale; Ergo dedicatio quoque Spiritualem illius multò magis fervore & alacritate peragenda est, quàm materialis Templi; Atqui Dedicatio materialis Templi hodie cum magna solemnitate peragitur; Ergo multò magis Spiritualem Dedicacionem simili cum Solemnitate ac fervore celebrare convenit.

EXORDIUM.

Quæstio est, non tam curiosa, quàm utilis, cur tot Dedicaciones Templorum instituantur ab Ecclesia; ad quam questionem non meis, sed S. Augustini verbis in sermon. 252. ad Tempore respondeo, ubi sic loquitur: Quotiescunque, Fratres, Charissimi, Altaris vel Templi Festivitatem colimus, si fideliter ac diligenter attendimus, & Sanctè ac iuste vivimus, quod quid in Templis manufactis agitur, totum in nobis Spirituali edificatione compleamus; non enim mentitus est ille, qui dixit: Templum DEI Sanctum est, quod estis vos. Ita S. Doctor, & rectè quidem ac sapienter; quid enim prodest, si pavimenta Templi exterioris purgatum sit, parietes & altaria ornata, lampadae & lampades accensæ; intus verò in Spirituali Templo, cujus ornatum DEUS vel maximè desiderat, omnia Scindibus peccatorum plena sint, nulla virtutum ornamenta, nulla fidei aut charitatis lumina, Lampadè que accensæ apparent? an non talibus illa Christi Matt. 23. increpatio reperitur: Va vobis Pharisei, quia mundatis, quod deforis est, intus

De Dedicacione Templi habendi.

211

autem pleni estis immunditiâ. Pharisee cace, munda prius, quod intus est, ut fiat id, quod de foris est, mundum. Ne ergo hæc increpatio in vobis quoque locum habeat, sed potius tam salutari S. Augustini consilio pareatis, præsentî concione paulò fufius, quomodo hæc spiritualis animæ dedicatio instituenda sit; ostendam. Attendite, & favete.

Propositio.

Triplicem Dedicacionem Templorum invenio ab Ecclesia usurpatam. Prima est, quâ Templum aliquod primò consecratur, & divinis usibus, officiisque dedicatur. Altera est, quâ annua primæ consecrationis memoria recolitur. Tertia tandem est, quâ, si Templum aliquod culpabili, gravique sanguinis vel seminis humani effusione pollutum & resecratum est, per reconciliationem seu novam benedictionem reconciliatur, & de novo quodammodo dedicatur. Omnes hæ tres dedicaciones à nobis quoque peragendæ sunt, si quidem debitam Templi nostri Spiritualis curam gerere, dignamque DEO in nobis habitationem constituere velimus.

Pars Prima Confirmationis.

Et 1. quidem aio, Dedicacionem primam Templi nostri Spiritualis, id est, cordis nostri animæque peragendam. Consistit autem hæc dedicatio in eo, ut locus, qui prius profanis, usibus serviebat, nunc soli divino cultui serviat. Scitis enim non rarò contingere, ut, dum area pro Templo ædificando paratur, ea ipsa, cui Hospitium, Officina aut aliud simile ædificium inexistit, eligatur, sicque necessarium sit, ut priora ædificia prius destruantur, ut novo Templi ædificio locum cedant. Idem ergo in Spirituali dedicacione observandum est; erit enim fortè & inter vos non nemo, qui, si aream divino Templo destinatam, id est, animam suam considerare velit, Hospitium illi inædificatum reperiet, quia advertet, nihil in eo nisi de conviviis & comotationibus cogitari: alius Ergasterium aut tabernam meritoriam in ea exstructam inveniet, quia nihil in ea, nisi de lucris temporalibus, sive justè, sive injustè multiplicandis tractari intelliget: alius, quod dolendum & erubescendum maximè, omnino turpissimum lupanar

lupanar eidem suæ aræ, animæque non sine summa Supremi Numinis injuria inædificatum deprehendet, quia nihil in ea nisi de fœdis amoribus, & carnalibus voluptatibus die, nocteque cogitari advertet. Hi ergo omnésque, aliique similes Peccatores vel hodie iterum sibi à Christo dici existiment Zachæ, descende: quia hodie *me* (non Bacchum, non Mammonam, non Venerem) in domo tua oportet manere. Præbe Fili, cor tuum mihi, & ego illud à Sordibus peccatorum purgabo, ego gratiâ mea & virtutibus exornabo, ego divinis exercitiis deponam, ego, ut uno verbo exprimam, dignum DEO habitaculum efficiam. Et quis tam amicæ invitationi non libenter respondeat, pareâtque? quis non ex Anima sua Templum & Habitaculum DEI, potiùs, quàm Dæmonis, aut Veneris, Bacchi que receptaculum fieri præoptet? age ergo quisquis es, ô Peccator, vel hoc momento malleum contritionis assume, vel nunc detestare, & destrue antiqua Veneris, Bacchi, aut Mammonæ ædificium, accede ad Christum, & dic cum Davide: Paratum cor meum, DEUS, paratum cor meum: Tibi soli hætenus peccavi, & malum coram te feci: Tibi soli deinceps serviam, & bonum coram te agam. Sic profectò Zachæus hodie exemplo præluxit, Deprehenderat factam & ipse animæ suæ tabernam usurariam inædificatam, aut potiùs turpissimum Mammonæ Fanum in ea erectum; Sedens quàm generosè hodie destructionem illius aggrediarur, quàm audacter hilaritèrque ad Christum accedat, & dicat: *Domine, Ecce dimidium bonorum meorum do Pauperibus, & si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum.* An non hoc est, destruere antiquum ædificium, novumque Templum DEO consecrare? Sed aliud, nec minùs ad imitationem accommodatum exemplum audi: S. Ambrosius l. 2. de prima orig. c. 10. refert, suo tempore Juvenem quandam perditissimis præditum moribus, damnatis mulierculæ cuiuspiam amoribus extitisse implicitum; cum haud ita multò post (motu utique supremi Numinis) profectioem in remotissimas partes adornasse, intereâque temporis (ut fieri solet interdum) cum loco & amoris deservisse, vitæque Sanctiori veteres mores emendasse. quid fit? redit in Patriam, Adolescens sed nihilominus post tam diuturni temporis tractum temerè urbem obiens, casu in improbam, quam olim deperierat, malam

maſſam incidit, quæ, ut primùm illum intuita eſt, agnovit, ſed, cùm ipſe feſtinus illam prætergrediens negligeret, heus, tu, charum caput, inquit Mulier, itane me præteris? ego, ego ipſa ſum illa, quam nõſti. Quid ad hæc Juyenis? Si tu es illa, inquit, abi: ego certè non ſum ille, qui fui. Dixit, & cum dicto ſe ſubduxit. O præclarum iterum converſionis & Dedicationis exemplum! Aspice, ô Peccator, & fac ſecundùm exemplar, quod tibi monſtratum eſt, obviabunt ſanè & tibi hodie Domeſtici tui, & dicent: En Potatorem noſtrum, qui rotis hebdomadis in Hoſpitiis helluari conſuevit, en Patrem familias, qui nunquam orare, nunquam templa frequentare, aut Sacramenta obire ſolet. En Adulterum, qui ſine horrore obvias quasque mulieres invaſit, & in frædis voluptatibus non aliter ac ſus in volutabro ſeſe hætenus volutavit. Sed & tu reſponde audacèter illis; Ego non ſum, qui fui. Ecce nova faciam omnia. Deinceps me non in Hoſpitiis, ſed in Templis videbitis; deinceps non compotationibus & profanis conviviis, ſed Sacræ menſæ accumbentem aſpicietis; deinceps non frædas voluptates, Sectantem, ſed conjugalis amoris jura fræderaque ſtudioſè conſervantem cum voluptate ſpectabitis. Verbo: Ego non ſum ego: Vósque ipſi de me reſtabimini, illaque Jacobi Patriarchæ verba deinceps pronuntiabitis: *O quàm metuendus (& admirandus, venerabilisque) eſt locus iſte! verè non eſt hic aliud, niſi domus DEI.* Et hoc tandem modo primam Templi veſtri Spiritualis Dedicationem ſolidè, fructuoſè, ac cum magna veſtra, aliorumque lætitia peragetis.

Pars Secunda Confirmationis.

Verùm non contentos eſſe oportet hæc primâ Dedicatione, ſed annua quoque pari fervore, ſedulitateque peragenda; per quam nihil aliud intelligo, quàm renovationem propoſiti ſemel concepti, quo DEO deinceps ſoli ſervire, ejusque cultui totos Vos impendere decreveratis. Quâ quidem in re pulchro nobis exemplo Religioſi quidam Ordines, præcipuè veneranda JESU Societas præluceat, ut quæ ſingulis annis ſemel iterumque votorum renovationem cum extraordinaria quadam diſpoſitione & fervore inſtituit, idque ob triplicem ſinem. 1. ob devotionis augmentum. 2. Ad excitandam

obligationis memoriam. 3. Ad majorem in vocatione fervore concepto confirmationem. Est quippe mens noster nodo ex variis vinculis connexo, aut clavo in parietem intruso similis, qui, quò sæpius attrahuntur, aut intruduntur, tantò firmius constringuntur, & inhærent. Aut ut alij apud us ad propositum nostrum discurrunt, est animus similis barologij ponderibus, quæ semper deorsum tendunt, atque ad eò perpetua iterum attractione opus habent. Est similis prunis ardentibus, quæ nisi iterum, iterumque à folle ammentur, mox omnem suum calorem perdunt. Id quod in re suo præclarè S. Gregorius l. 12. mor. c. 2. sequentibus verbis confirmavit: *Animus noster, dum igne amoris excoquitur, semper in se servat charitatem pulchritudinis quotidianæ innovatione fervoris. Nescit enim mens per torporem veteris assuetudine studet per desiderium semper inchoare. Hinc namque per Paulum dicitur: Renovamini Spiritu mentis vestrae. Hinc Psalmista, qui ad perfectionis iam culmen pervenerat, quasi inchoans dicebat: Dixi, nunc cœpi: quia si lassescere ab inchoatis bonis volumus, valde necesse est, ut inchoare nos quotidie credamus. Quod usque adeò verum esse sibi persuaserat, quodimus Author libelli de imit. Christi, ut non horruerit dicere ex hac frequentiori innovatione & proposito profectum nostrum in virtutis studio metiendum esse; secundum propositum nostrum, inquiens, cursus profectus nostri, & multà diligentia opus est bene proficere volenti, quòd si enim fortiter proponens sepe deficit: quid illi, qui raro aut minus fixè aliquid proponit? l. 1. c. 19. Hinc paulò post subjungit: Circa principia vestra, renovanda sunt bona exercitia, & Sanctorum suffragia ferventius imploranda. De Festo in Festum proponere debemus quasi tunc de hoc Saculo migraturi, & ad æternum Festum perventuri. Quòd si ergo in Festis potissimum hæc renovatio & annua Dedicatio peragenda est, quòd aptius pro ea Festum eligi poterit, quàm hoc ipsum Dedicacionis Festum, ubi per exterioris templi Dedicacionem ad interioris Templi reformationem, novamque Dedicacionem incitamus, ut, quemadmodum supra hortatore S. Augustino didicimus, quidquid in manufactis Templis agitur, totum in nobis spirituali reformatione compleatur. Hodie ergo qui vis se ita alloqui deberet; Ecce Dedicatio Templi nostri Parochialis hodie*

Icho

lebratur: oportet ergo & nostri domestici Templi Dedicacionem celebrare; purgemus ergo illud per Confessionem sinceram à peccatorum sordibus; ornemus recentibus arboribus, id est, propositis piis, ac Sanctis desideriis; peragamus officia divina Solemnius, id est, precibus & meditationibus ferventius incumbamus; offeramus & DEO Sacrificium gratissimum, id est, SS. Eucharistiæ Sacramentum cum magna devotione ac reverentia actualiter, aut si fieri id non possit, Spiritualiter suscipiamus; instruamus denique & Amicis nostris tam cœlestibus, quàm terrestribus convivium optatissimum puræ & securæ conscientiæ, quæ, teste Salomone Prov. 16. est iuge convivium, ad hoc enim libentissimè advolabunt, utpote, qui magis gaudent super uno peccatore Pœnitentiam agente, quàm super nonaginta novem justis. Hoc sanè modo & alteram Dedicacionem fructuosè absolvemus, tantòque majorem fructum reportabimus, quantò præstantior est læticia spiritualis, quàm per eandem nobis, aliisque creabimus, quàm illa, quæ ex materialis Templi Dedicacione percipitur.

Pars Tertia Confirmationis.

At neque Secunda hæc, annuâque Dedicatio sufficiet, nisi tertiam quoque & extraordinariam suo tempore celebremus; sicut enim, ubi Templum aliquod sanguinis vel seminis sceleratâ effusione, vel sepulturâ Hæretici pollutum est, mox prima eorum, qui curam templi hujusmodi susceperunt, sollicitudo est, ut illud per Episcopum iterum reconcilietur; ita hæc ipsa sollicitudo pro Templo nostro Spirituali, ubi per peccatum mortale pollutum est, reconciliando tantò ardentius suscipienda est, quantò plura timenda sunt damna, si diu hoc Templum, anima, inquam, sine reconciliatione relinquatur; quantòque gravior Animæ est Socordia & culpa, si quam tam facili negotio potuisset obtinere reconciliationem, ipsa imaginariæ difficultatis horrore ac tœdio victa procurare omitterat. Atque ut ipsi quoque gravitatem hujus Socordiae clarius cognoscatis, considerate, quæso, ac in memoriam revocate, quàm gravibus curis, tristitiisque vexentur aulicij, si fortè gratiâ suâ apud Regem se excidisse, minúsque gratiosos atque amabiles, quàm priùs fuerant, se eidem Regi factos

ctos esse advertant; an non omnem lapidem movent, ut quamprimum iterum antiquam gratiam recuperent: an non vel ipse somnus ab oculis fugit, donec benignos iterum Regis oculos ad se conversos esse intelligant? & nos si gratiam summi Regis, qui æternum nos aut felicissimos, aut miserimos efficere potest, amiserimus, nullam de amissa tristitiam, nullam de ea perinde ac de alia quacunque re vilissima, recuperanda sollicitudinem concipiemus?

Considerate præterea, quanta celeritate plerumque Homines vel Chirurgum, vel Medicum accersunt, si vel modicum corpori inflictum vulnus, aut morbum à DEO immissum advertant, quàm nullis impensis, nullis remediis parcant, quàm graves etiam labores, dolores, & fastidia cum grandi patientia devorent, ut à tali vulnere aut morbo quàm celerrimè liberentur; & nos animam gravissimo ac periculosissimo vulnere ac morbo peccati sauciatam intuebimur, nec tamen de remedio statim applicando cogitabimus, sed integris septimanis & mensibus in tam periculoso ac misero statu ultro ac sponte hærebimus? maximè cum & illud probè sciamus, quamdiu hoc morbo correpti sumus, nihil nos, quod ad æternæ vitæ præmium conducatur, promereri posse, atque adeò inexplicabilis interea lucri lacrymabilem jacturam pati? Quid magis, quæso, Mercatorem aut Opificem ægrum, & lecto affixum affligit, quàm quòd lucro à se tantopere desiderato interea carere cogatur? quòd si in potestate ipsorum foret, se medio etiam cariori à tali infirmitate liberare, an non eosdem celerrimè illud arrepturos existimatis, & nos, quia lucro incomparabiliter majori abstinere per peccatum cogimur, non dolebimus, non tristabimur? quique per unicam cogitationem, per unicum contritionis actum à nobis tale impedimentum excutere possemus, tam facile, promptumque remedium non arripiemus? Considerate denique, quantis curis, angoribusque conficiantur ij, qui fortè ob capitale crimen comprehensi & incarcerati, capitis se discrimen incurrisse animadvertunt, quantis mox precibus, promissionibusque obvios quosque fatigent, ut Judicis sibi clementiam gratiamque conciliare conentur; quòd si ipsismet facultas daretur, Judicem conveniendi, precandi, flectendi, an non primo statim momento ad eundem acceleraturos, & ad genus

ipſus proſtratos calidiſſimis precibus veniam delicti, gratiamque petituros creditis? & nos æternæ morti, ſuppliciiſque perpetuis obnoxii, quovis momento paratam Judicis ſupremi ſpectandi occaſionem non pari velocitate, hilaritatẽque arripimus? an non ergo æquiſſimum eſſe videtis, ut hanc quoque extraordinariam Templi ſpiritualis Dedicationem ac reconciliationem magni æſtinetis, & quàm creberrimè pro animæ veſtræ ſalute ſolatioque peragatis? Quotiescunque ergo deinceps hoc Templum veſtrum peccato mortali, pollutum atque contaminatum eſſe advertitis, mox aquam benedictam, id eſt, lacrymarum, quibus peccata talia deploretis, affundite, Deoque Templum veſtrum **ſpirituale** renunciate. Dicite cum Davide quotidie, imò quavis horâ: *Aſperges me, Domine, Hyſſopo, & mundabor, lavabis me, & ſuper nivem dealabor.*

Atque ut hanc ipſam reconciliationem tantò celerius ferventiùſque peragatis, credite ab ipſo vos DEO ad eandem ſequentibus Iſaiæ Prophetæ verbis excitari: *Lavamini, mundi eſtote, auferete malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis: quieſcite agere perverſè, diſcite benefacere.* Neque dicat quiſpiam: ego, DEO ſint laudes, pollutum per grave ac mortale peccatum Templum ſpirituale non habeo; mihi proinde non neceſſaria eſt ejuſmodi extraordinaria Dedicatione aut reconciliatio; nemo, inquam, hoc dicat, ſed potiùs meminerit, non deſſe probatos Theologos, qui affirmant, etiamſi templum non omnino pollutum, ſed ſolummodo ſordibus Humanum aut Pecorum inhonestatum ſit, aquæ benedictæ aſperſione iterum à Sacerdote mundari, & quodammodo reconciliari debere. Quidquid tamen ſit de hac ſententia, ij certè, qui majorem Templi ſui ſpiritualis, id eſt, cordis ſui curam ſuſceperunt, hanc induſtriam negligere non debent; nam, ut rectè S. Hieronymus epiſt. 3. pronunziavit, *mens Chriſto dedicata, aquè & in maioribus, & in minoribus intenta eſt, ſciens, etiam pro verbo otioſo reddendam eſſe rationem.* Et quis eſt ex vobis, qui, ſi fortè in Templo hoc materiali ſtercora canum aut aliorum animalium in pavimento jacentia videat, aut telis aranearum obducta ſcamna vel Altaria advertat, non vehementer Aditu indignetur, ejuſque ſocordiam carpat, ſi ea non quamprimùm removere ſtudeat. Quidni ergo multò

magis quisque sibi ipsi indignetur, si templum suum spiritu
le sordibus peccatorum venialium undique fœdatum, aut in
perfectionum variarum araneis obductam mentem suam
periat, quidni seipsum tantò acrius ad sordes has quàm co
lerrimè auferendas exstimulet, quantò gravius oculos DEI
Sanctorum offendunt ejusmodi peccata venialia, quàm sor
des animalium displicere soleant mortalium oculis. Audi
ant proinde isti S. Bernardum s. 1. in convers. S. Pauli fabu
lriter monentem: *Nemo dicat in corde suo: levia sunt ista, non
curo corrigere. Non est magnum, si in his maneam venialium
minimisq; peccatis; hac enim, dilectissimi, impœnitentia, hac blas
phemia in Spiritum sanctum, hac blasphemia irremissibilis.*
Nam, ut sapienter quoque S. Paulinus ep. 14. pronunciauit.
*Nescio, an possimus aliquod leve peccatum dicere, quod in DEI
contemptum admittitur; estque ille prudentissimus, qui non tem
considerat, quod iussum est, quàm quis iusserit: neque quantu
tatem imperii, sed imperantis cogitat dignitatem.* Adde
quòd plerumque Patres spirituales ista peccata, si non ob gra
vitatem, ob multitudinem certè non immeritò timenda et
fugienda esse affirmant. Unde præclarè S. Gregorius l. 3. p.
tor. c. 34. *Admonendi sunt, inquit, qui, quamvis in minimis,
sed tamen frequenter excedunt, ut nequaquam considerent,
qualia, sed quanta committunt. Facta enim sua, si despicunt
rimere, dum pensant; debent formidare, dum numerant. Ma
ximè cum, ut idem S. Doctor alibi hom. 52. advertit, non
nunquam in parvis deterius, quàm in maiori peccatur; maior
enim, quò citius culpa cognoscitur, eò etiam celerius emendatur;
minor verò, dum quasi nulla creditur, eò perius, quò etiam se
rius in usu retinetur.* Etiam de his ergo quivis mox reconci
liationem instituat, illaque sibi Siracidis verba c. 21. dicta
putet: *Fili, peccasti, ne adicias iterum, sed ex de pristinis de
precave, ut dimittantur tibi. Dic iterum cum Propheta ps. 134.
Lavabo per singulas noctes Lectum (aut potius Templum) me
um, lacrymis meis stratum meum (aut animam rectius) riga
bo.*

Epilogus.

Atque ex his modò satis, ut spero, patet, quomodo Deo
ratio triplex, de qua in propositione locutus sum, fructuosè
vobis

vobis sit peragenda. Superest, ut manum operi admoveatis, & ita triplicem hanc Dedicacionem tam hodie, quam deinceps celebretis, ut tanquam verum DEI Templum perpetuò ab eodem inhabitari, donisque ac gratiis ejus repleti, & tandem in cæleste quoque Templum transferri mereamini, ubi perpetuam Dedicacionem & Festivitatem celebrare, Deumque cum omnibus Sanctis in omnem æternitatem laudare possitis. Amen.

§. II.

Alii Conceptus de eadem materia.

I. Præter Conceptum priori §. assignatum, posset ex occasione sententiæ ex S. Augustino ab initio prioris Concionis recitatæ ostendi etiam, quomodo quisque Dedicacionem spirituales celebrare, seque ipsum DEO in Templum spirituale offerre, & consecrare debeat. Eum in finem demonstrari 1. deberet, quomodo Area cordis eligenda, & si quidem ibidem aliud ædificium, v. g. Veneris, Bacchi, Mammonæ ædificatum conspiciatur, mox penitus destruendum sit, uti in prima parte prioris concionis ostensum est. 2. Quomodo fundamentum solidum Fidei vel Humilitatis ponendum; nam, ut rectè S. Gregorius l. 8. mor. dixit: *Perit omne, quod ægitur, si non in humilitate solidatur.* 3. Quomodo Parietes quatuor Cardinalium virtutum, Prudentiæ, Justitiæ, Temperantiæ, Fortitudinis erigendi. 4. Quomodo tectum per Perseverantiam imponendum; nam juxta S. Hieronymum l. 1. contra Jovin. *in Christianis non queruntur initia, sed finis.* Et, ut S. Gregorius l. moral. ait, *incassum bonum ægitur, si ante vitæ terminum deseratur.* 5. Quomodo Altaria diversa erigenda per devotionem ad certos Sanctos, præcipuè tamen Altare summum, constituendo ibidem tabernaculum mundi cordis pro Venerabili asservando, lampadèmq; auream divinæ Charitatis suspendendo. 6. Quomodo Chorus ædificandus per varias preces ardentes perfolutas: *Confessionale* per frequentem sui coram Sacerdote, aut DEO certè accusationem: *Cathedra* pro concione sibi ipsi suo tempore habenda: *Gazophylacium* geminum Misericordiæ vivis & defunctis exhibendæ. Quæ omnia facillè fusiùs, practicèque explicari possunt.

II. O.